

2 โครงการพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนแห่งความคิด (Thinking School)

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาทางด้านวิชาการให้แก่เด็กนักเรียนนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญ แต่ก็อาจจะยังไม่พอเพียงกับการสร้างเด็กให้มีวุฒิภาวะที่เหมาะสมให้มีทักษะชีวิตที่ดีซึ่งนับว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องอยู่อย่างรู้เท่าทัน

ปัญหาสำคัญอันหนึ่งของเด็กไทยก็คือการขาดทักษะการคิดซึ่งนับได้ว่าเป็นรากฐานของการเรียนรู้ทั้งปวงอาจกล่าวได้ว่าเด็กไทยนั้นคิดไม่เป็น ไม่รู้วิธีคิด และไม่ได้มีการพัฒนาในเรื่องการคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้เมื่อเติบโตขึ้นได้ก่อให้เกิดการขาดวิจรรณญาณที่ดีและมีการใช้ความคิดน้อยลงและน้อยลงทุกที นอกจากนี้ยังขาดซึ่งการคิดอย่างมีจิตสาธารณะ อย่างที่มีปรากฏการณ์ทางสังคมให้เห็นอยู่เสมอ

การพัฒนาการคิดของเด็กนักเรียนมีการดำเนินการในกลุ่มประเทศแถบตะวันตก อาทิ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ มาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ในปี 1979 ได้มีการผลักดันการสอนทักษะการคิดที่เรียกว่า School of Thinking ให้มีการดำเนินการในสหรัฐอเมริกาโดยผู้ริเริ่ม คือ Dr. Michael Hewitt-Gleeson และ Dr. Edward de Bono ได้เป็นผู้ก่อตั้ง SOT และได้มีการขยายออกไปนอกเหนือจากการสอนในโรงเรียนแล้วก็ได้มีการขยายไปยังภาครัฐและภาคธุรกิจอย่างกว้างขวางอีกด้วย ภายในระยะเวลาเพียง 5 ปีก็มีการสอนทักษะการคิดอย่างกว้างขวางให้แก่โรงเรียนต่างๆ

ในออสเตรเลียได้มีการนำ SOT ไปประยุกต์ใช้ตั้งแต่ ปี 1988 โดย Dr. Michael Hewitt-Gleeson นับเป็นผู้บุกเบิกและต่อมาได้รับการยอมรับจากผู้นำให้ทำการสอนกับเด็กนักเรียนทุกคนโดยบรรจุไว้ในหลักสูตร โดยในปี 1990 นายกรัฐมนตรี คือ Robert J.L. Hawke ได้กล่าวว่า ออสเตรเลียจะไม่ใช่ประเทศที่อาศัยเพียงความโชคดี แต่ออสเตรเลียจักต้องกลายเป็นประเทศที่ชาญฉลาด (Clever country) จากการพัฒนาความคิดดังกล่าวนี้นี้

ในประเทศไทยไม่ได้มีการส่งเสริมการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะในโรงเรียน ขาดการใช้หลักเทคนิคและวิชาการในการสอนการคิดที่มีประสิทธิผลทำให้กระบวนการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยไม่มีพัฒนาการอย่างที่ควรจะเป็น

ดังนั้นการริเริ่มที่จะนำการพัฒนาความคิดมาทดลองใช้ในโรงเรียนจึงนับว่าเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจและน่าจะเป็นสิ่งที่ทำทลายต่อการเปลี่ยนแปลงต่อเด็กนักเรียนในทางบวกเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะของการคิดในแบบต่างๆอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 2 เพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดและการประยุกต์ใช้กับการสอนในวิชาต่างๆ
- 3 เพื่อพัฒนาโรงเรียนราชวินิตไปสู่การเป็นโรงเรียนที่ใช้การพัฒนาความคิดเป็นเครื่องนำทางสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพอันมีรากฐานจากพลังความคิดของนักเรียนที่สร้างให้เกิดผลกระทบเชิงบวกอย่างกว้างขวาง

แผนงานและกิจกรรมที่สำคัญ

- 1 การพัฒนาและจัดทำคู่มือสำหรับครูในการสอนการคิดแก่เด็กนักเรียน
- 2 การฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสำหรับเด็กให้กับครู
- 3 การทำแบบฝึกหัดทดลองเพื่อความเหมาะสม
- 4 การสอนแนวการคิดในแบบต่างๆให้กับเด็กนักเรียนได้แก่

การใช้แนวการคิดแบบตะวันตก อาทิ

- การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
- การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- การคิดเชิงสังเคราะห์
- การคิดเชิงประยุกต์
- การคิดเชิงมโนทัศน์
- การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking)
- การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)
- การคิดเชิงอนาคต (Future Thinking)
- การคิดเชิงเปรียบเทียบ(Comparative Thinking)
- การคิดแบบหมวก 6 ใบ
- การคิดแนวข้าง (Lateral Thinking)

การใช้แนวคิดตามหลักพุทธธรรม คือ

การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ

- 1. วิธีคิดแบบสืบสาวหาเหตุผล
- 2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
- 3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์หรือไตรลักษณ์

- 4. วิธีคิดแบบอริยสัจ/คิดแบบแก้ปัญหา
- 5. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์
- 6. วิธีคิดแบบเห็นคุณโทษและทางออก
- 7. วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
- 8. วิธีคิดแบบเจ้าคุณธรรม
- 9. วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน
- 10. วิธีคิดแบบวิภังชวาท

ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่าง ก.ย. 2552 – ก.ย. 2554

การดำเนินการในระยะแรก

อาจมุ่งเน้นการสอนในเรื่องของการคิดเชิงวิจารณ์(Critical Thinking) ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ประเทศตะวันตกให้ความสำคัญอย่างมากของการสอนในชั้นเรียน

การคิดเชิงวิจารณ์(Critical Thinking)

การคิดเชิงวิจารณ์ คือ ศิลปะแห่งการวิเคราะห์และประเมินการคิดด้วยแนวคิดที่มุ่งไปสู่การปรับปรุงวิธีคิดของตนเองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ

การคิดเชิงวิจารณ์ โดยย่อแล้วก็คือการชี้หน้าด้วยตนเอง การทำให้มีวินัยด้วยตัวเองและการคิดแบบปรับแก้ไขตนเอง การคิดเชิงวิจารณ์ต้องการมาตรฐานมุ่งสู่ความเป็นเลิศที่เข้มงวดและระมัดระวัง การคิดเชิงวิจารณ์จะช่วยให้การติดต่อสื่อความและเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ชี้แนะไปสู่ความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะการคิดแบบถืออัตตา(Egocentrism) และการคิดแบบถือพวก (Sociocentrism) ที่มีติดตัวมาโดยธรรมชาติ ตั้งแต่กำเนิดของเราทุกคน

การดำเนินการในระยะกลาง

ด้วยการพัฒนาสู่การการเป็นโรงเรียนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาเด็กให้มีขีดความสามารถในด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลและให้เกิดผลดีอย่างสูงต่อการเรียนในวิชาต่างๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 นักเรียนมีความคิดและวิจารณ์เป็นอย่างดี
- 2 นักเรียนสามารถนำขีดความสามารถทางด้านการคิดที่ได้รับการพัฒนาแล้วไปปรับประยุกต์ใช้ในการเรียนวิชาการต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 3 การยกระดับของโรงเรียนราชวินิตสู่การเป็นโรงเรียนแห่งความคิดที่สามารถสร้างความยั่งยืนในกระบวนการเรียนรู้และสร้างเสริมนักเรียนให้เป็นผู้ที่อุดมไปด้วยการคิดอย่างมีเหตุมีผล

งบประมาณ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

เครือข่ายผู้ปกครอง 2552/2553 และครู